

Karolína Veselá

"Genocida, holocaust a právo"

1. Aktuálnost (novost) tématu

Zpracované téma není nové ani nijak zásadně aktuální, ale rozhodně patří do klasického kánonu uvažování o roli práva ve společnosti. Co, potenciálně, činí práci na toto téma aktuální, je způsob jejího zpracování a jeho kontextualizace se současným děním - což tato práce nenaplnuje a zůstává pouze v rovině popisné. Téma práce je relevantní.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Úspěšné zpracování DP na toto téma vyžaduje přístup, který lze nazvat interdisciplinární, tedy student by měl být schopen udržet několik tématických a oborových linií, které by měly následně vyústit v nějaký závěr. Práce bohužel zůstává na půl cesty, kdy se nevydává za hranici bazálního popisu, a neustí tak ve vytvoření předpolí pro další a hlubší analýzu. Práce se spíše soustředí na popis faktů, která s k tématu práce více či méně vztahují, aniž by však jejich relevanci pro téma DP vysvětlila či jinak propojila. DP také trpí nepřilíš bohatou bibliografií - kdy práce efektivně pracuje s hrstkou autorů, kdy v celých pasážích práce slouží jako jediný zdroj, který není doplněn, ani konfrontován s autory jinými. Práce je psaná čistým a čtivým jazykem a je přehledná.

3. Formální a systematické členění práce

Práce splňuje požadavky na DP.

4. Vyjádření k práci

DP si stanovila za cíl "zhodnotit problematiku genocidy ... z pohledu historie, ideologie, síly davu, a hlavně moci práva" a také zohlednit roli práva při prosazování cílů totalitních režimů. Úvodní kapitoly práce nevytvořily dostatečný substrát pro efektivnější analýzu role práva a práce tedy nedokázala naplnit jeden z cílů práce. Jsou popisné a povrchní, spokujou se s konstatováním faktů, které však samy o sobě pro vytvoření předpolí pro analýzu role práva nestačí. Není zcela jasné, proč DP pracuje s určitou dichotomií mezi genocidou obecně a holokaustem zvláště, když se práce zabývá především holokaustem samotným. Práce sice vysvětlení nabízí, ale to je natolik telegrafické a obecné, že jej nelze považovat za relevantní součást hlavního argumentu DP.

Autorka si v úvodu práce klade jako další klíčovou otázku, na které stojí architektura DP, zda byl holocaust "bezhlavé vyvražďování nebo důmyslné vyhlazení na základě práva". Tuto otázku lze považovat za poněkud nadbytečnou, vzhledem k tomu, že právě jeden z důvodů, proč je holocaust stále zajímavé a podnětné téma uvažování o právu a tyto otázky tvořily základ norimberského procesu a celého poválečného uspořádání v Evropě. Tato tzv. research question potom ilustruje jistou bezradnost autorky a velmi povrchní orientaci v tématech, kterými se DP zabývá.

DP lze rozdělit na dvě části - první dvě kapitoly, které popisují historické události velmi povrchním způsobem, který se nijak nesnaží vytvářet smyslu-plné vazby ke hlavnímu tématu práce a potom kapitola 3., která se jmenuje "Právo", který má cca 4 NS a závěr, který je podobně skoupý.

Nevyhraněnost a jistá bezradnost, jak téma vlastně uchopit, lze dobře ilustrovat na jedné větě ze závěru práce "Právo možná dopomohlo ke spáchání několika genocid, ale zřejmě není dostatečně silné na to, aby genocidám zabránilo." DP nám vlastně nedokázala odpovědět na otázky, které si sama klade.

Otázky:

Holocaust je obširným pojmem zahrnujícím řadu různých aspektů a skutečností, zjednodušeně jej lze rozdělit do dvou kategorií – dějinný akt holocaustu a ideologie holocaustu. První z nich se zabývá objektivní historickou skutečností. Výzkum fenoménu holocaustu, na druhou stranu spojuje různé interpretace příčin a důsledků jednotlivých aspektů holocaustu, resp. jeho celkového charakteru a významu, těžiště zájmu se tak přesouvá z historických faktů na ideové koncepty schovávané se pod termínem holocaust. DP se především soustředí na dějinný akt holocaustu a opomíjí to, co tedy můžeme nazvat ideologií holocaustu, což však lze pro úspěšné zvládnutí DPP považovat za klíčové.

Charakterizujte hlavní pilíře, na kterých současná ideologie holocaustu stojí a jaké z ní plynou závěry pro tvorbu a aplikaci práva.

Celková podoba ideje holocaustu podléhá změnám v závislosti na interpretacích významu jejích dílčích aspektů - nutně se v tomto procesu odráží normativní hlediska, jelikož přisuzování významů se děje především skrze nastavení hodnotových měřítek. Ideová koncepce holocaustu tak nemůže být nikdy hodnotově neutrální. Původcem tohoto normativního rámce je interpretační subjekt, tedy nejčastěji většinová společnost. Ideový rozměr holocaustu není svou povahou statickým fenoménem, nýbrž se neustále proměňuje. V případě holocaustu se bezprostředně po druhé světové válce trauma konečného řešení židovské otázky příliš neřešilo, téma se ve společenské debatě opět otevřelo v 60. letech v souvislosti s procesem Adolfa Eichmanna a šestidenní válkou. Ideologie holocaustu zásadním způsobem ovlivnila formování poválečné evropské politiky a vývoj liberální demokracie v Evropě obecně. Holocaust představuje široký fenomén zahrnující v sobě řadu politicky významných aspektů. Tyto jednotlivé ideje většinou nemají původ v holocaustu samotném a objevily se v evropském politickém myšlení dávno před ním, varovná historická zkušenost holocaustu ale vyzdvihla jejich význam a postavila je do role konstitutivního prvku budování poválečné evropské politiky. **Jaké ideje a normy se tedy staly pevnou součástí poválečných evropských demokracií? Souhlasíte s tím, že ideje na kterých holocaust stojí existovaly již před jeho spuštěním, pokud ano - o jaké ideje se jednalo? Pokud nesouhlasíte, ukažte, proč je ideologie na které holocaust stojí, vyjímečnou událostí v Evropských dějinách.**

Jedním z hlavních momentů pro spor mezi ius naturalismem a právním pozitivismem byl právě právní systém nacistického Německa. Může se označení „zákon“ vztahovat na pravidla tak nemorální, jako byla některá nařízení platná v nacistickém Německu? Otázka, zda byl nacistický zákon platným právem, se do velké míry (v právním diskurzu) odehrála v prostoru Hart-Fullerovy debaty v padesátých letech, který započal v roce 1958 na stránkách Harvard Law Review. Tato diskuse se soustředila na konkrétní problém, a sice - za jakých podmínek mohou být jednání a zákony, které byly za doby trvání a platnosti práva nacistického Německa legální, avšak po skončení Druhé světové války se jeví hluboce amorální, zkoumány poválečnými soudy? **Charakterizujte spor mezi těmito dvěma směry a ukažte na příkladech z vaší DP, který směr získal dominantní postavení v poválečném právním myšlení, které řešilo otázku nacistického práva. Vysvětlete spor mezi Hartem a Fullerem a ukažte, který přístup zvítězil a proč.**

5. Kritéria hodnocení práce

Při úspěšném zodpovězení otázek navrhuji klasifikovat známku 3.